

הַלְבוּת פֶּסַח סִימָן תַּמְנָה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ח]

וּלְבַתְּחִלָּה טוֹב לְהַתְּמִיר פְּדֻעָה רִאשׁוֹנָה¹⁴.

[משנ"ב שם]

אָסוּר לְקַבֵּד קִבְיָהּ תְּלִיטָה¹⁷.

17) וכן מלשון השו"ע (ח"מ סי' רצב סי"ז) שכתב שאחרי שעה חמישית ימכור בשוק את החמץ המופקד אצלו לשעורו, דייקן הפתחי תשובה (שם סי' ק) והמנחת חינוך (מצוה יא אות ט) משמע שמכור רק לזמן, וכדעת המג"א ושאר האחרונים.

[משנ"ב ס"ק יב]

אָקַל לֹא קָבַל עָלָיו לְקַבְּרָהּ¹⁸.

18) ואף שמבואר בגמרא (בי"מ צג, ב) שמוטל על שומר להציל את הצאן המופקד אצלו אף על ידי שכירת רועים שישמרו על הצאן או במקלות, ואם לא עשה כן חייב לשלם אף שההפסד לא נגרם מחמתו, כתב המחנה אפרים (הל' שומרים סי' לה) שבשהבעלים בעיר ויכול להציל בעצמו את ממונו, אין הדבר מוטל על השומר, ואף אם לאחר שהפקיד אצלו הלך הבעלים למדינת הים, תשוב אינו יכול להציל את ממונו, מי"מ הרי לא קיבל עליו השומר לטפל בביקדון במכירתו וכדו', ואינו חייב בזה אלא כמשיב אבידה, ועוד טעם הוסיף המחנה אפרים לפטור את השומר, שהרי חמץ שעבר עליו הפסח אין לקלונו ניכר, ואף אם היה השומר גורם קילקול זה בידידו היה פטור מלשלם, ולכן לא נחייב בזה כלל.

[שעה"צ ס"ק יז]

דְּאָנֹס הוּא, קְדָלְעִיל בְּסִימָן קה¹⁹.

19) שלגבי מי שסבר שעדיין ישאר לו זמן להתפלל אחרי שיסיים את העסק שבו הוא מתעסק, ואחר כך שכח להתפלל, כתב השו"ע שם (סי"ח) שרשאי להתפלל תפילת תשלומין, משום שנחשב אנוס, והוסיף המג"א שם (סי"ק יא), שגם לענין דיני ממונות נחשב בזה כאנוס.

14) ובטעם הרבר שנהגו להחמיר בזה, כתב הכף החיים (סי"ק כא) שהוא משום חומר איסור חמץ, ומובא בשם הגר"ז סאלווייצ'יק (הלכות חג בחג פסח, פ"ח הע' 4), שתמה על אלו שלענין קריאת שמע שהיא מדאורייתא מקילים לחשב את סוף זמנה מדנין החמזה, ולענין איסור אכילת חמץ בערב פסח אחרי שליש היום שאינו אלא מדרבנן, מחמירים לחשב את זמנו מעלות השחר. וראה מה שכתב שם לענין סעודת הבוקר בערב פסח שחל להיות בשבת. [וראה מה שכתבנו בזה לעיל (סי' נח ס"ק ד)].

ולגבי קטנים, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ז תשובה כב) שיש להקל ולסמוך על הדעה שאיסור אכילת חמץ מתחיל רק אחרי שליש היום מהנין החמזה.

[ביה"ל ד"ה אסחנה]

עֵין פְּדֻעָה בִּיהַתְּחָה תְּקַנָּא סִימָן סג¹⁵.

15) ושם לא היקל בזה אלא אם כן קנה הנכרי את החמץ בקנין משיכה או בקנין חצר כשעמד הנכרי בצד החצר, אך לא בקנין אגב, משום שלזה צריך דעת המקנה, ובין שכאן החמץ כבר אינו ברשותו של הישראל, אינו יכול להקנותו לנכרי.

[משנ"ב ס"ק יא]

דְּהָא אֲמַרְרָף יֵאָסֵר פְּהִנְאָה¹⁶.

16) ולענין חובת הנפקד לבער את החמץ כשתחילת זמן איסור חמץ במקומו שונה מזו שבמקומו של המפקיד, הן כשקיבל עליו אחריות על החמץ והן כשלא קיבל עליו אחריות, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' תמ ס"ק ב).

המשך מעמוד קודם

[ביה"ל ד"ה אסחנה]

וְקָשׁוּט דְּאָסוּר לְקַבְּרָהּ¹⁹.

13) ומי ששכח למכור את המוצו לפני השעה השישית, כתב בשו"ת ראשית בכורים (סי' ה) שיש להורות לו להקנות את מקום החמץ בכסף לנכרי לפני חצות, והנכרי יקנה את החמץ מעצמו בקנין אגב כזוכה מן ההפקד, או על ידי קנין חצר כשהנכרי עומד בצד המקום שהישראל הקנה לו [ובשו"ת אבני נזר (אוי"ח סי' תקכח) התיר לעשות כן גם אחרי חצות], והפמ"ג (סי' תמה א"א ס"ק ב) כתב, שרשאי להשליך בשעה זו שקודם חצות את המוצו לפני בהמותיו של נכרי ידידו, והנכרי לא יניח לבהמות לאכול, אלא ישמור את החמץ עבור הישראל עד אחר הפסח [ובשו"ת פני יהושע (סי' יד) התיר לעשות כן גם אחרי חצות], והגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה היא סי' טו אות ג) תמה על דבריהם, שבאופנים אלו הרי עובר מדרבנן על מצות תשבותו, ואין מותר לעשות כן לכתחילה.

נדע ביהודה (מהרו"ק או"ח סי' בא ד"ה ולכן) שאין זה אלא לאחר חצות, אבל לפני חצות מותר לאכול מצה עשירה. אמנם, השו"ע הרב (סי' תמד ס"ג) כתב, שכבר מהשעה החמישית נוהגים שלא לאכול מצה עשירה [וראה שעה"צ לקמן (סי' תעא ס"ק כה)].

[ביה"ל ד"ה ואפלו]

עֵין לְעִיל סִימָן רַטֵּן בַּהֲנִיָּה שְׁתֵּי דְעוֹת בְּה¹².

12) אמנם במשנ"ב שם (סי' נד) כתב, שגם לדעה שצריך לברך על ריח טוב של פת חמה, אין זה אלא כשנטל אותה כדי להריח בה, וביאר בשעה"צ שם (סי' מו), שאם לא כן דאי שלא יברך, שהוא כמו שנכנס לחדר שמונחים בו בשמים, שאינו צריך לברך גם אם מתכוין להריח, כיון שאין הבשמים עשויים לריח. ותמה הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"ד ארחות הלכה הע' 67), שאם כן לכאורה במקרה שאינו נוטל את הפת בידו, לכל הדעות אין איסור להינות ממנה בפסח.

באר הגולה יז

הלכות פסח סימן תמו

וההיר"ל. (ט) *גוש אומרים עד שתי שעות קדם חצות (תה"ד סימן קכא): **ב** *ישראל שהיה בידו תמצו של ישראל אחר ה שם י"ג נבדח בפקרין, (י) יעבכנו עד שעה חמישית, ואם לא בא בעליו (כ) (יא) *ימכרנו *לאינו יהודי, ואם לא מכרו, (יב) ח"ב

באר היטב

השחר עד צאת הכוכבים. ונ"ל דאם שבת ולא מכר תמצו יש לסמוך אדעת י"א, ואם הוא יותר משעה עד חצות קטר למכרו, מ"א: (כ) ימכרנו. נ"ל

באר הלכה

נקרא חמץ שעבר עליו הפסח, וכן פסק בספר בנינו-עולם וכתשובת שו"ת ומשיב חלק ב סימן מ. ויש מאחרונים שמצדדין דאפילו אחר שש נמי בדיעבד אם מכר לא נקרא אחר-כך חמץ שצבר עליו הפסח, מאחר דלכמה פוסקים לא צבר על כל יבאה עד הלילה, עין בנדוע בהודעה תנבא סימן ס"ג¹⁶ ובשאלת אריה סימן עט, ועין בשערי תשובה סימן תמח סעיף קטן טו ובשאלת אדם בהלכות מכירת חמץ שאלה א. והיא ששולח אחר חצות אה חמץ להשתי תרבים אם מת אחר הפסח לחור ולחות בו, עין לקמן בסימן תמה בשערי תשובה ובשערי אדם הנ"ל ובשערי הקד: * ויש אומרים עד שתי שעות קדם חצות. עין משנה ברורה. וישע"ש פתורימת ה"שן, דסמכין אשנאי קטא דגמרא דאין אדם טועה יותר משתי שעות, ואלו השעות מסתמא הם שעות בינוניות. ולכאורה לדיעה זו יצטרך לפסוקים גם חמץ, כגון במדינות שהימים שקדם פסח הם קצרים משלנו, לא יתה מהר באכילה שתי שעות קדם חצות, ולדיעה ראשונה דחשבינו שעות זמניות, בודאי מתר אפילו בחור שתי שעות כל זמן שהוא עומד במשך שליש היום, וכן משמע בנהר-שלום ובמור וקציעה. ולעניות דעתי אפשר לומר דבהו גם התרומת-הרשן מודה להקל שלא להחמיר יותר מדעה ראשונה. ונהי דסמך אחרוצא קטא דאין אדם טועה נכו', אכל הלא מש עוד אוקמא: משום דשעה רביעית זמן סעודה לכל היא ואין אדם טועה בה, והני אוקמתי לא פליגי אהר"י, כמו שכתב בהרומת-הרשן, ואם-כן אין לאסור באכילה בחור שתי שעות קדמין בשום דאחי לטעות על-ידיה לאכל פס אחר חצות, ודלא עד שליש היום זמן סעודה לכל היא, דמסתמא במדינות שהיום קצר גם כן זמן סעודה עד שליש היום אף שמשך בחור השמש-שעות שקדם חצי היום, ואם-כן אין אדם טועה בה. והר"י פלא נכי אין נפקא מינה, דבאפן קנה נכל לסמן אדעה ראשונה להקל, ובפטר שהיא העקר להרבה פוסקים: * ימכרנו נכו'. והכל מקום המפקיד גם כן בכל מקום שהיה, ידאה למכור לעכו"ם ולא יסמך על הנפקד, דשטא ישכח [אחרונים]: * לנכרי. עין מגד אברהם שכתב דאם הוא דבר שלא ימצא ברוח קונים בשעה חמישית מתר למכרו קדם לכן, ואנו לא העתקנו כן, דמשמע לבאור דמחשש שמא יורו מתר למכור מקדם, וכן פרשו איהו אחרונים, ובאמת זה בודאי אי אפשר לומר, כמו שכתב המקורתיים, ועל-כן העפיקנו דברי המקורתיים דזקא פשוטא שלא ימצא קונים כלל אחר-כך, ובאר שם שהיה פתח מגד אברהם, וזמן שם שגם כזה נשאר בצרף עינו, דמחשך-משפט סימן רצב סעיף יח מתקב דאפילו באפן זה

משנה ברורה

מהנזק החפה עד צת השקיעה, ועד שליש מה השעור והנה מתר לאכל חמץ, והוא קלא בענינו, ודעת הנ"א כמותם. ויבדח-חלה טוב להקמיר כדעה ראשונה¹⁴: (ט) *גוש אומרים עד שתי שעות נכו'. הנינו שעות בינוניות, שכל אחת אחר מכ"ד במעה לעת, ועל-כן אפילו אם היום ארוך מתר לאכל יותר משליש היום, והינו עד סוף שעה צעירית מחצות הלילה, וכן לענון מכירת החמץ מתר לדיעה זו עד סוף שעה אחת-עשרה. וכתבו הפוסקים שהעקר בדיעה הראשונה, ואין לאכל כי אם עד שליש היום, וכן לענון מכירת חמץ שזמנו שעה אחת יותר, חשבינו שעות זמניות. ומכל מקום בדיעבד אם לא מכר עדין והקפסד רב, (י) יש לסמוך אדעה אחרונה ויש לו שהיה למכרו עד שעה קדם חצות: **ב** (י) יעבכנו עד שעה חמישית. ורצה לומר (י) בהחלתו, ולא ימכרנו מקדם, שמה יבוא בעליו ויגמנו: (יא) ימכרנו לעכו"ם. דהוי לה כמשיב אכבה, והא אחר-כך יאסור בהנאה¹⁶, ואם היא מספק ששכשעה חמישית אפשר שלא ימצא קונים כלל, מתר למכרו מקדם [כן באר המקורתיים דברי המגן-אברהם. ועין בבאר הלכה]. עוד כתבו המגן-אברהם וישארי אחרונים, דבמקום שכול למכרו לעכו"ם ויחזיר לו העכו"ם אחר פסח [קמנהג מכירת חמץ שלנו] אסור למכרו מכירה חלוטה¹⁷: (יב) ח"ב לבעור נכו'. דעת מגן-אברהם, דאם היה באפשר לו למכרו (י) ונתעצל ולא מכרו עד שהצטרף לכערו, ח"ב לשלם אחר-כך דמי הפקרין למפקיד אף שהוא שומר חנם, דפשיעה הוא, ודנהה לה למכרו קדם זמן אסורו. ובחזק-עקב מחלק פנה בין אם הוא שומר חנם או (טו) שומר שוכר. (טז) ורב אחרונים מספיקים, דבין שומר חנם ובין שומר שוכר פטור, דנה לא נכנס בכלל שמייה, שלא קבל עליו אלא לשומר את החפץ שהיה בדישית בעליו וישחזירו לו בשלמות, אכל לא קבל עליו למכרו¹⁸. שהרי אברהם, במכירה זו מוציאו מרשות בעליו, ואינו צריך למכרו אלא מטעם מצות השבת אכבה, ולא מצינו שמח"ב לשלם מי שאינו משיב אכבה. מיהו, אם החמץ הוא ממשכן אצלו ועבר שעה חמישית ולא מכרו ואחר-כך (יח) על-כל-פניהם, וכדעת המגן-אברהם, ודעת כל משפן הוא בודאי שכל זמן שלא יחזיר לו המלנה משבונו לא יוכל להבדע ממנו חובו, אלא-אם-כן יהיה המלנה אנוס באבדת הפשכין, כגון ששגלו ממנו לסטים וכיוצא בזה משאר אנשים, אכל כאן שהיה אפשר

שער חציון

(י) מגן-אברהם, ואלהי רבה סימן תלא, והביא שם פס' דעת נחלת צבי, ודלא פס"ז, וכן דעת בעל מור וקציעה והגרי"ו ותי"א-אדם. ואף שהמגן-אברהם נקט דברי בשבת, אפשר לראו דוקא הוא, וכן האליה רבה והגרי"ו נקטו בסתמא, דבדיעבד נוכל לסמוך על דעת המשאומרים, ומכל-שכן לפי דעת מור וקציעה שנקט לעקר כדעה זו, וכן סתמו בפנים: (יג) כן מוכח מלש"י י"ג דברי הטתחיל "המטן" וכן מוכח בבש"ג ובתלכות רי"ח גיאות: (יד) דאי לא מצא נקום למכר פשיטא דפסוד לכלי על-מא, ויגדלה טזו כתב בנהר-שלום לדיעת מגן-אברהם, דאם טעו שכתחי למכרו פטור, דאנוס הוא, כדלציל בסימן קח¹⁹, וכן פשוטן "סבור הייתי שאוכל לסמוך על המפקיד שכתחי ימכרנו במקום שהוא על-ידי קצין ולקח לא מכתי ששעה חמישית, ויבשהיע זמן אסורו צו לו בית-דין לשקפו מצעם שאין אנו סומכים על זה שהמפקיד מכר במקום שהוא פטור, דאנוס הוא, דלאו כלי על-מא דינא גמירי: (טו) וגם על זה מספק שם, ודנהה לה למכרו במקומו, ואף-על-יב דהנפקד לא היה יכול לסמוך על זה והיה מח"ב לבעור כמו שכתב המגן-אברהם, מפל מקום הנה לה להודיע בכתב או על-ידי שליח להנפקד שכתבו, ואם לא כתבו-והודיע להנפקד, איהו דאפקיד אנפשה ונבדה מדעת היא, והנפקד מח"ב לבעור כדי שלא יעבר המפקיד על פל יבאה וכל יפצא, אם לא שהיה המפקיד במדינת הים בענין שאי אפשר לו להודיע, ואם-כן אף אם היה מוכרו במקומו על הנפקד לבעור, על-פן מח"ב למכרו, ונתב ששומר שוכר אם לא מכרו: (טז) אבן-העזר ומשהו יחידה ור-אלהי והגרי"ו וביה-מיאיר, עין שם שהאריכו בטוב טעם, והאליה רבה מספק פנה וכתב ונה לשונו: ואני אומר דצריך עינו בנתיב הפקדון ולא מכרו אם ח"ב וכן גפי אכבה, ובהגהות אשרי"ו פרק המפקיד משמע דח"ב, עד כאן לשונו. והנה מה שהביא מנהגם הפקרין, האחרונים הנ"ל כתבו בנדרא שפטור גם שם, ומה דרעה לסייע לדיון זה מהגהות אשרי"ו אין ראיה, והתם לא קאמר דח"ב משום שלא מכרו אלא משום שלא הודיעו דהפרות מוקיבין, ומסתמא מרי שם באפן שהמפקיד לא היה לו לידע שנתקב, והנה מסתבר טעמה, דהוא בכלל שמירתו שלא יאכד חסדן ויריעו לכעל חסדן [ואפשר שגם האחרונים הנ"ל מודים באפן זה], מה שאין כן בענינו אברהם גם המפקיד יודע שהגיע זמן אסורו, ומשום שלא מכרו גם-כן אין להסב, דנה לא נכנס בכלל שמייה, והמו שכתבו בפנים: (יז) הגרי"ו מהא דחשך משפט סימן עב קש"ף סעיף קטן כ. ואף שבמשהו יהודה דעתו דאף כזה לא חסדי חובו נכו"ל, דאינו על זה רק שומר, ומכירת החמץ לא נכנס בכלל סוג השמייה וכו"ל, מפל מקום מסתבר יותר מהגרי"ו מהא דש"ף הנ"ל, וכן נוטה בספר בגרי"ש, עין שם: (יח) ואם היה המשפן שנה יותר מכדי חובו אינו מח"ב המלנה לשלם לו מכיסו, ולענון המתר אנו אלא בכלל שומר פקדון דעלמא, וכתב בנתיב לצייל שנה אינו בכלל פשיעה פה שלא נכר, וכן כתב הגרי"ו:

ט טור בשם רמב"ם (1) [1] **לבערו** (יג) **בזמן אסורו** (יד) **אפלו אם אינו תיב פאתריותו**: ג *טאם קנו שום דבר בחמץ (טו) **אחר**

בשעת השקפה גיה
אחת, ותוספת קהלין ד' ד

שערי תשובה

לרצח לומר תפילה ומשיב פנים אינו אלא בעיני ולא בשאר נמות הפסח, ודא אף אם בורק בתוך הפסח צריך לרצח, ולא נתקנה התורה על מניעת האסור רק על עשיית התפילה, ע"ש, וישן לעיל סימן תלה, וכן מ"ש לעיל סימן תב בשם השו"ת אורח סימן פג וסימן פד: [1] **לבערו**, ע"פ בה"ט, וכן לשו"ת חתם סופר, בא"י שאלת חבואה של ישראל לעשות סמטת מאל"כ"י? בלא דיעת הישראל, ואינו כן קום שיעשה שאל פי ישראל ימחה בו ושוב הגיד לתפילה שישלח ובעט עליו ולכן הלף האי וילקחה מן הפסח ורפשה, אם הקלוקל וכר פתבואה רשאי לקבל סמטת דמי התבואה בכרע"ו הקלו, ונאפלו אם אין נכר יש לצדד בזה, אלא שיש לקפוק סד"ב, ע"ש, ובי"מ אסור לשום ישראל לקנות המאל"כ"י מן האי, דקום שנתקלקלה אכתי ברשות ישראל ונהי קמ"א ונהי סמטת של ישראל שער"ש, ע"ש, וכן בשו"ת יב"ח ח"א שכתב בפנין שא"מ לנגול הרי שלף לרצח אין הסמטת נאסרה, וכן קני"ב מ"ה סימן סה וסימן עה שכתב לישב מה שהקשו לו ע"ז מסמטת מקומות, וכן בשו"ת בית אפרים סימן לו מ"ש בזה, וכן בשו"ת שבת יעקב ח"א סימן י"ט באחד שהפקיד חבה מסמטת בלא אחריות, והפקיד משום נפשו שפא לש עם סמטת מבר כרע"ש לא"י אוהה התבה עם שא"מ הסמטת שלו ותאבד הכל בפשיעת האי"ל, ולטאל אם זה הו' שטיצה מה שפטר לא"י, ואח"ל שהוא פשיעה, אם גם פשיעה בכלל התנאי שלא יהיו בחירות, והשיב דתנאי הו' פשיעה, שלא היה עלי חובת בעיר, ב"ן שאין דיעה אם יש ברכו חמץ אם לא, אחרונה בסימן לא מהקדוק, ומ"מ פסור סמטת התנאי דגם פשיעה כולל וכמ"ש בח"מ סימן עב ובסימן שה, וכן שכתב שכתב הכ"ה סימן קלח ובהר"ש חלק ח"מ סימן ק"ו חולקים, אין דעה לרחות דברי מהר"ם פרושנבורק, ע"ש, וכן בשו"ת שצ"ח אפרים סימן כ"ז בראיין שכתב לשפוט שפשיעה ולא מבר הסמטת כרע"ש והוא ט"ז שכתב, וע"כ תיב קנה חוב, אף דמשמע משאלה שמחמץ של ראיין לר' דהו' תוספת אצל שפוט וה"ל פשיעה בקעלים דפסור, ע"ש, ולא ידעתי למה כתב זה, ודאפלו אם ה"י שפס"ס בסימן זה יש לפרט משום פשיעה ככעלים מכתב הח"מ כששניהם מתקשרים, ומכ"ש

באר היטב
דאם הוא דבר שלא יקצא ברח"ט קונים בשעה ה', מקור למקרו קדם לכן; מיהו אם מקום יוכל למקרו לא"י שיעדע שיעדיר לו אחר הפסח, אסור למקרו מקרה חלוטה, מ"א: (ו) **לבערו**, אע"כ דהוא אינו עובר עליו מ"מ יעברו שלא יעברו עליו המפקיד, ואע"כ שאפשר שהמפקיד מקרה לא"י בענין שלא יעברו עליו מ"מ אין ספק מוציא מידי ודאי ושמא לא מקרו, לפיכך ח"ב לבערו, ב"ח, וכתב המ"א: ונראה דהמפקד ח"ב לשלם דמי הפקדון למפקיד, שה"ל למקרו קדם וכן אסורו, וא"ל דהמפקיד פשע שה"ל למקרו לא"י במקום שהוא, כ"ן דק"ל דאין ספק דרשאי לסקנן ע"ז וס"ב לטכרו אי"כ פשע שלא מקרו, ומיהו אם החמץ בעין אומר לו הרי שלף לפניה, מיהו אם קנה משכונן בידו צ"ע אם יכול לומר הרי שלף לפניה ותיב לפרע לו כעוה"ו או דלקא ב"ן שהיא פשע הפסח מועותו, ע"ש, וט"ז פ"ב בפשיעות דהתקן של החמץ על הלחה כ"ן שהתקן שלו והלחה צריך לשלם לו מה שהלחה לו, וה"ה אם מקרו בנזל כרע"ש התקן על הלחה, ע"ש, והח"י חולק על המ"א ופסק דאין המפקד ח"ב לשלם דמי הפקדון, ע"ש, וכן בהשבות ד"אליהו סימן יו, וכתב דה"א ה"ו דהתקן חולק כול לומר קום לי כמאן דמוטר, ע"ש וכן כ"ס אב"ד סעודה חולק על המ"א ופסק דאין המפקד ח"ב לשלם להמפקיד, ע"ש בסימן מא

שכתב, וע"כ תיב קנה חוב, אף דמשמע משאלה שמחמץ של ראיין לר' דהו' תוספת אצל שפוט וה"ל פשיעה בקעלים דפסור, ע"ש, ולא ידעתי למה כתב זה, ודאפלו אם ה"י שפס"ס בסימן זה יש לפרט משום פשיעה ככעלים מכתב הח"מ כששניהם מתקשרים, ומכ"ש

באור הלכה

שיפסד לגמרי לא ימכר אלא יתחין על הבצלים, ויכמו שכתב שם החת"ם בלא ידע בפקדון אפלו ידע בהנאי שיגלו בזמן פלוני או יאנס אותו השלטון, שפא יבואו הבצלים קדם וישלו ממנו, ובאמת כבר עמד בזה האליה רבה ונתן שם שחרין, דאפשר דכונת המגן אברהם דקא קרוב ממש לשעה חמישית, עד כאן לשונו, ורצה לומר שרחוק הדבר שזבואו הבצלים בזמן מועט קנה, אכל קאמת אין זה ענין לדברי מגן אברהם שכתלה הסעם בשלא יקצא קונים בשעה חמישית, ואף על פ"י כן לא רצינו לרחות לגמרי דברי מגן אברהם דמסתבר טעמה, ודברי החת"ם שם בחשן משפט בדין דאנסתו שלטון קשים בסבבא, דמדופה שם דין דאנסתו שלטון לסעיף קודם דחמץ אסור למכור עד שעה חמישית, וכן שם ע"ג אר"תא פאנסתו שלטון פמי; ובאמת הוא רצה לקטר לכאורה, שהרי אדרבה, משעה חמישית ואלף התירו לו למכור, ואין לו להמתין על הבצלים עד שעה ששית שאנס אותו אוריתא, אלמא הדיכי שיפסד לגמרי אין לו להמתין שפא יבואו הבצלים, ואם בן לפי זה אפשר ג"כ לומר עוד דאם משער שלא יקצא קונים בשעה חמישית ואם כן יפסד לגמרי, אין לו להמתין גם על שעה חמישית, ובשעה רביעית יכול למכור פשוטה שהבצלים לא באו, ודברי המגן אברהם, וכן שם בסמ"ע, ואפשר שפ"ן לדברינו, דהנהי שגם שם אין צריך להמתין עד הזמן האחרון שזבוא השלטון מתקמת הסעם שפא יבואו הבצלים, אלא מריחין וס"פ מועט זמן מקדם כמו בענינו משעה חמישית ולפי זה אין קשיא על המגן אברהם משום, אכן לשונו מוקדם, וצריך עיון: * אם קנו וכו' מתר, ע"ן משנה ברורה שהבאנו דעת המחמירים בזה, ודע, דלד"הו' לאו נוקא לאתר שש דהוא אסור דאוריתא לרב הפוסקים, הוא הדין לאתר פסח אם מבר חמץ שעבר עליו הפסח אסור ג"כ למוכר לתנוה מקדוין אף על גב דאין אסור החמץ עצמו אלא כדרכינו, מכתב בקה"ל ד' עמוד ב' בפ"י ותוספות, ומסתברא דהוא הדין לפי זה אם מבר בתחלת שש דגם כן אסורו מדרבנן הוא, אסור לו לתנוה מן

משנה ברורה
להמלחה למקרו קדם הפסח ולא מקרו, הרי עצלותו קרמה הפסד המשכונן שצאסר בהנאה ואין זה אנס, ויפשוט דאם מקרו בערב פסח, אף על פ"י שמקרו בנזל, אין עליו פלוס והתפסד הוא על הלחה, ט"ז, מיהו, אם המשכונן הוא בע"ז, כ"ן שלא יערו המלחה לאתר זמן הבעור והשקה אותו עד לאתר הפסח, (יט) אפשר דכ"ל לומר לו הרי שלף לפניה ע"ש אף על פ"י שאינו שונה עכשיו פלוס, דחסרון שאין נכר הוא ולא הפסד חובו; (יג) **בזמן אסורו**, בשעה חמישית, ואף על גב דאפשר שבעל החמץ מקרו לעפ"ם במקום שהוא באחד מדרכי התקנים, מפל מקום כ"ן שיש פאן ודאי חמץ, ונספק מקרו בעליו לעפ"ם ונספק לא מקרו, אין ספק מוציא מידי ודאי ותיב לבערו: (יד) **אפלו אם אינו ח"ב פאתריותו**, ונאפלו אם לא קבל עליו שמיהה כלל [אחרונים], ואף על גב דהוא אינו עובר עליו, מפל מקום צריך לבערו כ"ן שלא יעברו עליו המפקידים, דכל ישראל ערבים זה בזה נב"ח ומ"א, ודעת הגר"א, (כ) דיש עליו חיוב מן התורה לבעור אף שהחמץ אינו שלו, כ"ן שהחמץ בביתו והוא של ישראלים, וכן דעת הג"ח ובית מאיר, ע"ן שם: ג (טו) אחר שש שעות, ורצה לומר, אף על גב דאסור בהנאה מן התורה לרב פוסקים, ואם כן הלא העבר בקנייתו אדאוריתא, אפלו הכי בדיעבד אינו תופס דמיו, דלא מצינו שיתפס האסור על הדבר שהחליה כי אם בעבודה וזה וקדוש ושביעית, ולפי זה הוא הדין

שער הציור

(ט) מגן אברהם, ע"ן שם ששאר בצריך ציור, ומש"ז מוכח דפשיטא לה דח"ב הלחה לשלם, וכן סתם הגר"ז להלכה, ואנו ככתבו בלשון אפ"ש, משום דבבב"ז ישע מצדד דאף בנה הפסד הפלחה חובו, ע"ן שם: (כ) ומצאתי דבריו בהנאה בפ"ה ובהלכות ר"ח ג' אות, וכלשון השי"ס ב"בא קמ"א צ"ח הפל כצ"ח עליו לבערו, וכן בעמק הלכה סימן קכו:

הרפ"ם: 1 לתת.

הַלְבוֹת פֶּסַח סִימָן תַּמְנָה

ביאורים ומוספים

21) ואם מת בעל החמץ ואין לו יורשים [כגון גר שמת, או ישראל שמת בערב פסח אחר הצות, שכיון שהחמץ אסור בהנאה אין יורשיו זוכים בו], כתב בשו"ת נודע ביהודה (מהדרי"ק או"ח סי' טו) שאין מצוה לבער חמץ זה, שהרי אין לו בעלים שעובר עליו באיסור 'בל יראה' ובל ימצא'.

[משנ"ב שם]

ד"ש עליו חיוב מן התורה לבער אף שקטמץ אינו שלו, כיון שקטמץ קביתו והוא של 'שְׂרָאֵל'.

22) ולדעה זו, כתב הבית מאיר (ס"ב) שהכתוב "לא יראה לך חמץ" אינו מכוון על כל יחיד בפרט, אלא כלל ישראל מכונים בלשון יחיד, והכתוב לא בא למעט אלא חמץ של נכרי, ולכן כל מי שברשותו חמץ של ישראל הרי זה חייב לבערו וגם אם לא קיבל עליו אחריות.

[משנ"ב ס"ק יב]

אֶפְשָׁר דְּיִכּוֹל לִזְמַר לֹא יִקְרִי שֶׁלֶךְ לְסִימָן'.

20) שהרי מלוה על המשכון דינו כשומר (מג"א ס"ק ה). ובטעם הדבר ששומר פטור באופן זה, כתב הש"ך (ח"מ סי' שסג ס"ק ז) שאין השכל נותן שדינו של שומר יהיה גרוע מדינו של גולן, שלגביו כתב השו"ע שם (ס"א) שלאחר הפסח יכול להחזיר את החמץ שגול, ולומר 'הרי שלך לפניך'. והנתיבות המשפט שם (ס"ק ג) כתב, שחמץ שעבר עליו הפסח הוא 'חזק שאינו ניכר', ומשום כך אף המזיק חפץ בהזיק כזה אינו חייב כשהוא שוגג, ולכן שומר אינו חייב בזה אפילו כשהוא פושע בדבר, משום שהזיק שנעשה בבית השומר ואפילו בפשיעה, אינו גרוע מהזיק בידיים שלא בכונה.

[משנ"ב ס"ק יד]

וְאִי-עַל-גַּב דְּהוּא אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו, מִקְּל מְקוֹם צְרִיף לְבַעְרוֹ קְדֵי שְׁלֵא יַעֲבֹר עָלָיו הַמִּסְקִידוֹ'.

